

ЯКІСТЬ НАУКОВОЇ МОВИ НАУКИ БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК – ОДНА З ІНТЕГРАЛЬНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ЯКОСТІ ДОСЛІДЖЕНЬ

*Різноманітні сумнівні вчення надягають маску наукоподібності,
прагнучи переконати публіку у своїй правоті. В результаті саме поняття науки
розмивається і десь в глибині свідомості зріє питання: а чому, власне, ми їй довіряємо?*

Олександр Сергєєв [11]

*Що відрізняє мову науки від мови у загальному розумінні цього слова?
Як сталося, що наукова мова стала інтернаціональною?
Єдність наукових понять та наукової мови обумовлена тією обставиною,
що вони створюються кращими умами всіх часів та народів.
Поодинці та об'єднаними зусиллями вони створювали духовну зброю
для технічних революцій, які у останні десятиліття перетворили життя людства.
Вироблені ними поняття служать дороговказом у приголомшливому хаосі
сприйняття та навчають нас витягувати загальні істини з окремих спостережень*

Альберт Ейнштейн

*У статті наведено окремі критерії якості наукових досліджень у науці
бухгалтерський облік. Сформульовано перелік недоліків, що знижують якість
наукових праць в сфері науки бухгалтерський облік. Розкрито проблему
здійснення “зловживань в науці” як негативну тенденцію розвитку науки
бухгалтерський облік. Якість наукової мови науки бухгалтерський облік
позиціонується як одна з ключових інтегральних характеристик
якості досліджень*

Ключові слова. критерії якості досліджень, наукова мова, наука бухгалтерський облік, негативна тенденція, якість наукової мови

Актуальність дослідження. У науковій сфері важлива особливість міжкультурної комунікації зумовлена домінуючим каналом комунікації. Якщо у більшості сфер спілкування комунікація здійснюється в основному усно, то для наукової сфери саме письмовий канал є найважливішим. Таким чином, письмові наукові джерела є найбільш значущим способом передачі інформації у науковому співтоваристві.

Роль мови у формуванні наукового тексту переоцінити складно. Не меншу роль у формуванні наукового тексту грають прагматика, комунікативне середовище та традиції тексту.

Дослідження мови науки бухгалтерський облік виступають одним із напрямів застосування лінгвістичного підходу до бухгалтерського обліку. Ми відстоюємо позицію, що варто розглядати лінгвістичні аспекти мови науки та практики бухгалтерського обліку, проводити аналіз терміносистеми з метою її вдосконалення, а також, з іншого боку, розглядати облік як мову бізнесу – підходити до аналізу інформації бухгалтерського обліку із застосуванням методологічного інструментарію лінгвістики та комунікаційного підходу.

Постановка проблеми. Джерел наукової інформації стає дедалі більше, проте це не означає досягнення порозуміння між представниками наукових спільнот навіть суміжних наук. Ускладнена комунікація породжує проблеми трансляції наукового знання.

Негативною тенденцією розвитку обліку як науки вважаємо “зловживання в науці”¹, що здійснюються як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями.

Досі неусталеними є визначення основних понять оцінки якості досліджень у сфері бухгалтерського обліку: якість дослідження, оцінка якості, розвиток науки, методологія оцінювання.

Метою дослідження є розглянути якість наукової мови науки бухгалтерський облік як одну з інтегральних характеристик якості наукових досліджень.

Серед **завдань** дослідження варто визнати виокремлення критеріїв якості наукових досліджень у науці бухгалтерський облік, визначення недоліків, що знижують якість наукових праць у сфері науки бухгалтерський облік, формалізацію проблеми “зловживань в науці”, що здійснюються вітчизняними та зарубіжними науковцями, і розгляд її як негативної тенденцією розвитку науки бухгалтерський облік, а також доведення, що вдосконалення наукової мови виступає запорукою розвитку науки бухгалтерський облік.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Якщо, наприклад, у педагогіці існують окремі дослідження (причому як кандидатського рівня, так і докторські) проблем визначення якості науково педагогічних досліджень (наприклад, М.Є. Солнишков [12], С.А. Писарева [9]), то в сфері бухгалтерського обліку такі глибокі та комплексні роботи відсутні, проблемами наукометрії на докторському рівні не займаються. Проте якщо облік є наукою, слід було б провести відповідні дослідження та сформулювати специфічні критерії оцінки якості наукових робіт саме у сфері науки бухгалтерський облік, тим більше, що проф. С.В. Свірко зазначає, що сьогодні “якість дисертаційних робіт в окремих випадках викликає сумніви, а винесені на розгляд елементи наукової новизни при детальному розгляді виявляються надуманими” [10, с. 39-40].

Пропозиції щодо покращення якості наукових дискусій та досліджень у сфері науки бухгалтерський облік надавали С.Ф. Голов [3], С.В. Івахненко та А. Георгіаді [5].

Надалі по тексту наведено адаптацію позицій А. Сокала та Ж. Брікмона [12] щодо “зловживань в науці” (за термінологією авторів) у застосуванні до бухгалтерського обліку.

Викладення основного матеріалу дослідження. Прогрес наукового знання залежить від ефективності наукової формальної та неформальної комунікації. Актуальні процеси інтенсивного зростання спеціалізації окремих функціональних економічних наук, формування нових проблемних полів та областей міждисциплінарного пошуку, відмирання, трансформація старих та поява нових наукових шкіл призводять до надшвидкого збільшення обсягів наукової інформації, і, разом з тим, знижують доступність цієї інформації. Із входженням суспільства в епоху постмодерну знання стали загальнодоступними, більше того, наукова інформація зобов'язана бути доступною та зрозумілою. Різні форми репрезентації семантики наукового знання відображають різну, заздалегідь задану міру глибини його представлення. Досягнувши досить високого рівня розвитку інформації, наукове знання знаходить нові канали комунікативних зв'язків.

Інформація та знання є визначальними епістемологічними феноменами комунікаційного процесу. Їх диференціація в цьому процесі досить умовна, оскільки сутність акту комунікації пов'язана із процесами передачі і сприйняття інформації, а інформація не може бути засвоєна суб'єктом комунікації без зв'язку із когнітивно-епістемологічними структурами його свідомості.

¹ Конкретизація значення терміну далі по тексту.

Фундаментальним способом передачі інформації в комунікаційному процесі виступає мова. Можна аксіоматично стверджувати, що поза мовою як семіотичного засобу об'єктивації, усупільнення і матеріалізації знань конструктивно-смишова передача інформації неможлива.

Специфіка мови науки і потреба у точному та адекватному відображенні ходу її розвитку призвели до створення спеціальної термінології, що передбачає використання особливих правил побудови найменувань об'єктів і операцій з ними. Необхідність вдосконалення мовних засобів у науковому пізнанні зумовила появу формалізованої мови науки.

Сьогодні спеціальна мова науки розвивається в напрямі відокремлення підмов науки від семантики загальнонавчаної в межах країни мови.

Виконання мовою науки інструментальної функції на теоретичному рівні дослідження має ще одну важливу особливість. Мова науки створюється як у процесі самих досліджень об'єктів (об'єктна мова), так і в ході обговорення або дослідження об'єктної мови, коли формується (чи використовується створений) другий рівень спеціалізованої мови – метамова, тобто мова, засобами якої проводиться дослідження об'єктної мови. Метамова повинна бути логічно багатша за об'єктну мову. Система знаків останньої виражає властивості і відносини об'єктів реальності, в той час як метамова виражає властивості об'єктної мови, виконуючи таким способом інструментальну і рефлексивну функції.

Слід констатувати низький інтерес представників окремих економічних наук дометалінгвістичних аспектів, вироблення наукової мови, адекватної потребам учасників наукової комунікації за сучасних умов інформатизації суспільства. Здебільшого це можна пояснити традиційним “закріпленням” даної проблематики за лінгвістами і філософами науки.

Для успішної наукової конвенційної комунікації має бути забезпечений розвиток терміносистеми бухгалтерського обліку як системи теоретично обґрунтованих точних позначень понять та їх співвідношення з іншими поняттями економічних наук.

Проблема якості наукових досліджень у сфері науки бухгалтерський облік є актуальною з огляду на зростання можливостей їх публікації та оприлюднення (передусім в мережі інтернет) та подальшого розвитку бухгалтерського обліку як науки.

Писарева С.А., присвятивши докторську дисертацію саме проблемам якості наукових досліджень, сформулювала, що “якість дисертаційного дослідження – це його інтегральна характеристика, що відображає конвенційний і багатоаспектний характер дослідження і виражається: а) в категоріях критеріальних характеристик наукової раціональності – правилах оцінки продуктів пізнання на їх відповідність стандартам науки в інформаційному суспільстві – істинність, значимість, спростовуваність, ефективність у вирішенні проблем, евристичність; б) в категоріях критеріальних характеристик наукового дослідження – внутрішня узгодженість, обов'язковість розв'язку поставленої проблеми, отримання значимого результату, обґрунтованість отриманої наукової інформації; в) дозволяє оцінити кваліфікацію претендента на науковий ступінь” [9].

Доповнюючи дане визначення, вважаємо базовим критерієм визнання наукового дослідження якісним вважаємо дотримання наукової суворості. Якість та точність наукової мови також виступає однією з інтегральних характеристик.

Науковий статус бухгалтерського обліку варто підтримувати передусім методологічною суворістю (чіткістю та стрункістю підходу (послідовність застосування та внутрішня несуперечливість підходу), логікою, аргументацією та

повнотою розкриття використовуваної термінології. Наукова суворість (“научная строгость” – рос.) має бути притаманна науковим працям у сфері розробки теорії бухгалтерського обліку. Дотримання цього основоположного, на наш погляд, принципу здійснення наукових досліджень тісно пов’язане із наявністю відповідних морально-етичних норм у дослідника, норм наукової етики та вимогливості до себе, а також наявністю почуття персональної відповідальності за результати власних досліджень та стрункість і логіку їх викладення.

Принципи наукової раціональності та інтелектуальної чесності мають бути спільними і для точних, і для соціально обумовлених прикладних наук, якою виступає бухгалтерський облік.

Проте негативною тенденцією розвитку обліку як науки на сучасному етапі вважаємо зловживання в науці, що здійснюються як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями.

Конкретизуємо, що мається на увазі під “зловживаннями в науці”. Ален Сокал та Жан Брікмон [12] під ними розуміють одну або декілька нижченаведених характеристик:

1. вільно висловлюватися щодо наукових теорій, про які є, в кращому випадку, лише неясне враження. Найчастіше автори лише використовують наукові (або такі, що здаються науковими) терміни, не замислюючись про те, що вони означають;

2. переносити поняття точних наук до гуманітарних наук без якогось емпіричного або концептуального обґрунтування;

3. хизуватися помилковою ерудованістю, обрушуючи на голови читача вчені слова в такому контексті, в якому вони не мають взагалі ніякого сенсу. з однією метою, безсумнівно, – вразити, і, головне, збентежити непідготовленого спеціально читача;

4. “жонглювати” фразами, позбавленими сенсу, і грати словами. Мова йде про справжнісіньке отруєння словами і дивовижну байдужість до їх значень.

Термінологічна система певної наукової концепції має не формуватися довільно, а бути жорстко зумовлена об’єктом, проблематикою та методологією дослідження, аналіз та оцінка яких уможлиблюється виключно із врахуванням науково-історичних контекстів їх виникнення. У міру конкретизації значення термінів ускладнюється їх смислова і формальна структура, підвищується інформативність. Сьогодні лінгвістами доведений взаємозв’язок між інформативністю, семантичною і формальною структурою терміна та системною організацією наукової термінології.

Однак, попри декларування вдосконалення понятійно-термінологічного апарату бухгалтерського обліку, наукові праці (в тому числі дисертації) нашої спеціальності перенасичені помилками та неточностями у використанні термінів та понять. Дмитрієнко Т.М., Чаадаєв С.Г. зауважують, що “незважаючи на багатовікову історію розвитку облікової науки, останнім часом намітилася явна тенденція до вільного поводження ряду авторів із науковою термінологією” [4]. А. Сокал та Ж. Брікмон влучно зазначають, що “якою б не була глибина і складність ідей, навряд чи ситуація виграє від того, що будуть додані погано продумані та використані поза контекстом наукові терміни” [12, с. 22].

Сьогодні слід піднімати проблему відсутності єдиного конвенційного значення термінів навіть в межах окремих економічних дисциплін, зокрема, в бухгалтерському обліку. Так, у різних економічних науках наявні різні термінологічні поля, і неврахування цього фактору є причиною більшості сучасних проблем термінології бухгалтерського обліку (багатозначність, неточність, відсутність системності у побудові термінів).

Однак проблеми термінологічного апарату бухгалтерського обліку варті окремого розгляду.

Недоліком варто вважати і недотримання наукового стилю викладення: перехід авторів до науково-публіцистичного. Науковий академічний підстиль переходить у аналоги і протилежності в науково-популярному підстилі (логічність поряд з експресивністю, узагальненість і абстрактність – з конкретним, стислість поступається місцем формам викладення, що полегшує сприйняття наукової інформації, нехтується точність. Терміни нерідко замінюються просторовими дефініціями).

Однак адресатом наукових статей має бути фахівець, носій наукових знань, з чим і пов'язана своєрідність мовного викладу, вживання стереотипних мовних явищ, термінів, невербальних засобів. Метою комунікації є обмін думками, теоріями, виклад наукових гіпотез, ідей всередині кола фахівців. Тому помилковим виступатиме використання жанру науково-популярного стилю при написанні наукової статті.

Зауважимо, що є “зловживання різного ступеня тяжкості”. Одні – це неправильне, але зрозуміле за своїм завданням, використання наукових понять поза областю їх наукового застосування. Інші – це безглузді, проте перевантажені науковими термінами, тексти. Існує, зрозуміло, безліч тверджень, які займають проміжне положення” [12, с. 20].

Серйозність поставленої проблеми “зловживань” у науці бухгалтерський облік підтверджують хвилі вторинних і третинних досліджень науковців, що цитують, критикують і розвивають хибні та некоректно обґрунтовані положення несумлінних науковців. Звичайно, комунікативне середовище визначає наявність різних зв'язків між кожним новим текстом і текстами, які створено раніше. У структурі наукового тексту це знаходить вияв у вигляді зачину статей, книг, які частково розв'язують уже підняту у науці проблему. Отже, кожна нова робота вводиться в рамки вже існуючих проблем. Однак, наведемо яскраву та жорстку цитату проф. В.Ф. Палія, що характеризує стан сучасних досліджень у сфері бухгалтерського обліку: “більшість опублікованих у нас за півстоліття робіт є майстерними компіляціями попередників, які свідчать про кризу у розробці теоретичних аспектів бухгалтерського обліку” [8].

Що ж насправді підпадає під визнання плагіатом [14]:

1 група (без зазначення джерела):

- автор видає чужу роботу за свою, абсолютно її не змінюючи;
- копіюється лише частина однієї роботи;
- спроба приховати плагіат шляхом використання декількох робіт без змін, де автор самостійно поєднує їх логічно;
- перефразування тексту, залишаючи необхідний зміст;
- текст майже повністю перефразовується (хоча цей же час можна було б витратити на написання власної роботи).

2 група (із зазначенням джерела):

- неправильне або помилкове оформлення посилань;
- дослівна цитата не взята в лапки, тому складається враження, що автор навів власний погляд;
- правильно наводяться деякі цитати, а інші перефразуються; враження, що перефразований текст є власним аналізом автора наведених цитат;
- надмірне цитування (правильно наводяться цитати, але відсутня власна думка).

Івахненко С.В. та А. Георгіаді пропонують “унікати (за можливості) в дисертаційних та інших наукових роботах дискусій щодо термінології та відповідно довільного створення на цій основі нових теорій (або модифікації існуючих), а також включення їх до пунктів новизни наукових досліджень. Результати досліджень, у свою чергу, мають бути отримані внаслідок надійних (у тому числі математичних, статистичних) методів, які б забезпечували високу достовірність і можливість належної перевірки колегами [5, с. 52]”.

Ще М.А. Кіпарисов у 1928 році закликав до мінімальних та обґрунтованих змін термінології: “для введення нового розуміння в терміни, які науково можливо і не цілковито розмежовані, але вже у звичайному розумінні досить відокремлені, потрібно мати дуже вагомий підстави. Передусім слід мати на увазі, що певна назва, що дається науковому знанню, може бути продиктована або предметом вивчення, або метою та обсягом такого вивчення” [6, с. 101].

Звичайно, “уявлення про якість дисертаційних досліджень можуть змінюватися під впливом розвитку науки і соціуму, у міру зміни стандартів викладу наукового знання, способів бачення реальності в науці, стилів пізнавальної діяльності, які формуються в контексті культури і відчувають вплив різних факторів” [9].

Сформулюємо, що *визначає якість* опублікованих результатів досліджень у вигляді наукових праць:

1. процес взаємообміну науковою інформацією між вченими-обліковцями (наявність публікацій у визнаних реферованих зарубіжних виданнях мовами міжнародного спілкування, наявність оприлюднених результатів досліджень у мережі інтернет);

2. якість та обсяг опрацьованих джерел інформації;

3. дотримання наукової суворості – чистота наукової мови, відсутність зловживань термінологією, стрункність викладення.

Що *знижує якість* досліджень опублікованих результатів досліджень у вигляді наукових праць:

1. необізнаність вітчизняних науковців з інформацією в електронній мережі;

2. недотримання наукової етики, плагіат;

3. неточність цитування (“вторинне” цитування – не з оригіналу), недосконалий переклад цитат;

4. неточність (неправильність оформлення, недостовірність) зазначення джерел інформації;

5. невикористання статистичних даних або використання застарілих даних;

6. логічні помилки у міркуваннях.

Крім того, вданий час відсутній єдиний підхід та вимоги до опису новизни результатів досліджень. Це знову ж таки пояснюється тим, що найважливіші методологічні поняття не мають однозначного формулювання. Користуючись одним і тим же найменуванням, автори вкладають в них різний зміст. Немає інструментарію, що дозволяє описати місце отриманих нових знань та їх структуру з єдиних методологічних позицій.

Серед основних недоліків, що, на нашу думку, знижують якість наукових праць в сфері науки бухгалтерський облік, варто виділити *групу недоліків, пов'язаних саме із недосконалістю наукової мови:*

1. наукообразність, проте неконкретність тексту, або взагалі відсутність смислу, логіки, що маскується використанням громіздких конструкцій та переважністю неможливими словосполученнями та помилково (неточно) використаними термінами;

2. недоцільне використання термінів інших галузей знань без пояснення необхідності їх вживання та розшифровки значення у контексті поставлених цілей наукової праці;

3. відсутність чітких визначень стихійно введених автором термінів;

4. відсутність пропозицій щодо внесення змін до всього “гнізда” термінів, якщо вносилися зміни до ключового;

5. надмірне використання цитат, запозичення без посилань.

Все залежить від мети, яку ставить перед собою дослідник. Якщо вона полягає у тому, щоб похизуватися знанням іншомовних термінів, “закрутити” якомога складніше – то це свідчить лише про егоїстичне бажання “пустити пил в очі”, змусити зникнути потенційного непідготовленого читача, який зустрінеться із термінологією незвичної сфери. Саме “ігри з термінологією” виступають свого роду “інтелектуальними вивертами (хитрощами, витівками)”, що покликані передусім привернути увагу до персони автора.

“Ми [А. Сокал та Ж. Брікмон – прим. М.К.] не бачимо ніякої користі у використанні, навіть метафоричному, наукових понять, які погано сприймаються не спеціалізованою аудиторією. Чи не йде тут мова про те, щоб прикрити банальне філософське або соціологічне твердження науковою термінологією для того, щоб воно здалося більш глибоко мисленим?” [12, с. 23].

Ще у 1929 р. С. Медведев на сторінках журналу “Счетоводство” зауважив: “У нас же думають, що якщо не вмієш висловлюватися високо парними словами, то значить ти взагалі нічого не знаєш” [7, с. 651].

Поверхневисть такої “вченості” та хибна ерудованість автора “замілюють очі” та вводять в оману читачів. Такі автори поза сумнівами вважають, що “можуть використовувати престиж точних наук для того, щоб додати блиску власним міркуванням. Більше того, вони, здається, впевнені, що ніхто не помітить їх зловживання науковими поняттями” [12, с. 20].

Схожа ситуація спостерігалася вже у першій третині ХХ ст. Процитуємо, наприклад, С. Медведева (1929 р.): “Ми маємо великі досягнення у спрощенні мови в белетристиці, зрозумілої тепер усім масам, але ми не маємо ані найменшого зрушення у спрощенні мови в обліковій науці” [7, с. 651].

Сьогодні А. Сокал та Ж. Брікмон закликають “деконструювати” репутацію складних текстів, яка пояснюється їх глибиною: “у багатьох випадках ми можемо показати, що вони здаються незрозумілими саме тому, що не призначені бути зрозумілими” [12, с. 20].

Без здійснення междисциплінарних та трансдисциплінарних досліджень подальший розвиток науки бухгалтерський облік вважаємо неможливим. Тому саме при здійсненні досліджень подібного характеру слід закликати до обережного поводження із термінологією суміжних (і не тільки) наук. Вказане передусім стосується використання у застосуванні до розробки наукових проблем бухгалтерського обліку концепцій та понять філософії в цілому, філософії науки, філософії історії, кібернетики, психології (поведінкові аспекти), соціології, математичного моделювання, системного підходу, лінгвістики, теорії організацій, усталеної термінології окремих сфер економічної науки (менеджменту, маркетингу та ін.) специфічної термінології точних та природничих наук.

“Логічно ясна думка сприяє зростанню знань (кращий доказ того – прогрес природничих наук), а прогрес знань рано чи пізно ламає традиційний порядок. Невпорядковане ж мислення не призводить ні до якого конкретного результату, а самовідтворюватися може нескінченно довго, не надаючи якогось впливу на порядок речей” [2, с. 98].

Саме такі “зловживання”, відсутність методологічної культури та наукової суворості, низький самоконтроль та недотримання принципів наукової етики дозволяють несумлінним особам збільшувати кількість праць, які формально носять статус наукових (за умови паралельної погодженості та низьких бар’єрів до проходження таких праць до публікації), проте не дозволяють говорити про високу якість наукових публікацій. Кількість не переходить в якість.

Український проф. С.Ф. Голов виступає за кардинальні зміни: “потрібно змінювати вимоги до дисертацій, зокрема, більш чітко визначити рівень достовірності й доказовості отриманих результатів, а також конструктивності нових ідей” [3, с. 4]. Зауважуючи про надмірну кількість низькоякісних та неякісних наукових публікацій в Російській Федерації, В.А. Аксьонов [1] висуває радикальну пропозицію щодо повного скасування вимоги щодо наявності мінімальної кількості публікацій для захисту дисертацій: “для авторів найбільш важливими є сам факт публікації статті та престижність наукового видання, а якість і наукова цінність мають третьюрядне значення”. У зв’язку з цим, ймовірно, має сенс скасувати вимогу про необхідність друкованих робіт для захисту дисертації. Це відразу призведе до скорочення обсягу того, що в англійській літературі називають junkscience – науковий непотріб. Якщо вчений серйозно ставиться до предмету свого дослідження, він буде прагнути до публікації своїх ідей і без всяких вимог. Це було б, до речі, цікавим експериментом – порівняти кількість наукових публікацій до і після скасування вимоги “списку друкованих праць”. Вищевикладені пропозиції вимагають реакції наукового бухгалтерського співтовариства.

Влучно висловився О. Сергєєв: “Бум доморощених псевдотеорій (частина з них пропонується абсолютно безкорисливо, інша – з метою набути наукового статусу і скористатися його перевагами) створює сьогодні реальну загрозу для існування науки. З одного боку, такі теорії відволікають на себе громадські ресурси (гроші та увагу), призначені для науки, з іншого – знижують довіру до науки в цілому, оскільки шуму багато, корисного ж виходу немає, а іноді людям може наноситися і реальна шкода” [10].

На початку ХХІ ст. саме із-за “ігор з термінологією” та частого недотримання принципу наукової суворості, “зловживань у науці” (за термінологією А. Сокала, Ж. Брікмона), деякі вчені у сферах точних наук прямо критикують науковість робіт у сфері бухгалтерського обліку. Якщо не переломити вказану існуючу негативну тенденцію, це в підсумку призведе до “відточення” наукового статусу бухгалтерського обліку. У випадку, якщо вказана тенденція переросте у закономірність, результатом виступить падіння престижу бухгалтерського обліку як функціональної економічної науки в цілому, а також падіння престижу особистостей окремих дослідників із науковими ступенями та вченими званнями, що в подальшому знівелює дипломи кандидата, доцента, доктора наук та професора (зокрема, за спеціальністю “бухгалтерський облік”) в очах наукової спільноти.

Звичайно, і автор цієї праці не претендує на ідеальність наукового стилю та мови, що він сам використовує, і є відкритим до конструктивної критики та зауважень, які стануть поштовхом до вдосконалення.

Висновки. Недосконалість метамови науки бухгалтерський облік – ключова перешкода науковій комунікації.

Принципи раціональності та інтелектуальної чесності мають бути спільними і для точних, і для соціально обумовлених прикладних наук, якою виступає бухгалтерський облік. Самоконтроль та самодисципліна дослідника мають виступати запорукою дотримання ним принципу наукової суворості.

Сьогодні слід вдосконалити методологію оцінки якості дисертаційних досліджень з бухгалтерського обліку з позицій сучасного етапу розвитку науки, розробити інструментарій, що дозволяє оцінювати якість дисертаційних досліджень з бухгалтерського обліку з обраних методологічних позицій, виявити резерви підвищення якості дисертаційних досліджень з бухгалтерського обліку.

Вважаємо, що досягнення чистоти мови науки бухгалтерський облік можливе за умови дотримання: принципу наукової суворості; відточеності використовуваної дослідником термінології.

Вчені-бухгалтери та інші вчені-економісти спільно із фахівцями з лінгвістики мають скоординувати зусилля по гармонізації, оптимізації наукової термінології, її раціоналізації, усунення невиправданої лексичної надмірності. Розв'язок завдання впорядкування усього масиву термінології викликає необхідність вирішення питання мовної основи уніфікації метамови.

Саме із-за "ігор з термінологією" та частого недотримання принципу наукової суворості, "зловживань у науці", деякі вчені у сферах точних наук прямо критикують науковість робіт у сфері бухгалтерського обліку. Якщо не переломити вказану існуючу негативну тенденцію, це призведе до "відточення" наукового статусу бухгалтерського обліку. У випадку, якщо вказана тенденція переросте у закономірність, результатом виступить падіння престижу бухгалтерського обліку як економічної науки в цілому, а також падіння престижу особистостей окремих дослідників із науковими ступенями та вченими званнями, що в подальшому знівелює дипломи кандидата, доцента, доктора наук та професора (за спеціальністю "бухгалтерський облік") в очах наукової спільноти.

Подолати кризу теорії бухгалтерського обліку не можна просто значною кількістю методологічно неточних і, по суті, ненаукових робіт. У вдосконаленні теорії бухгалтерського обліку результують виключно глибоко продумані роботи та авторські ідеї із чіткою науковою аргументацією та багатим емпіричним матеріалом.

Список використаних літературних джерел:

1. *Аксенов В.А.* О некоторых причинах и последствиях низкого качества научных исследований в медицине: мнение практикующего врача. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mediasphera.ru/mjimp/98/6/r6-98-28.htm>
2. *Андрески Станислав.* Социальные науки: колдовство новейших времен? – 1975, с. 98.
3. *Голов С.Ф.* Стан наукових досліджень з бухгалтерського обліку в Україні: деякі спостереження. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 7. – С. 3-9
4. *Дмитриенко Т.М., Чаадаев С.Г.* Судебная (правовая) бухгалтерия.
5. *Івахненко С.* Філософсько-світоглядні основи наукових досліджень в обліку і аудиті: англомовний світ / С. Іваненков, А. Георгіаді // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 3. – С. 48-53.
6. *Кипарисов Н.А.* Что такое балансоведение // Счетоводство. – 1928 г. – № 2 (53). – С. 101.
7. *Медведев С.* За простоту языка в счетной науке // Счетоводство. – 1929. – № 9 (72). – С. 651.
8. *Палий В.Ф.* Теория бухгалтерского учета: Современные проблемы. Общий обзор дискуссионных вопросов [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.nsfo.ru/docs/Theory>

9. Писарева С.А. Методология оценки качества диссертационных исследований по педагогике / 2005 Светлана Анатольевна Писарева, дис....докт. пед. Наук Санкт-Петербург 13.00.01: Общая педагогика, история педагогики и образования 425 с.

10. Свірко С.В. Наукові дослідження з бухгалтерського обліку, контролю та аналізу в Україні: стан та шляхи підвищення ефективності // Сучасні кризові явища в економіці та проблеми облікового, контрольного і аналітичного забезпечення управління підприємством: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. / відп за ред. З.В. Герасимчук. – Луцьк: РВВ Луцького національного технічного університету. – 2010. – 260 с.

11. Сергеев А. Почему мы доверяем науке. Журнал "Вокруг света". № 3 (2810). Март 2008. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.vokrugsveta.ru/vs/article/6191/>

12. Сокал А., Брикмон Ж. Интеллектуальные уловки. Критика философии постмодерна / Перев. с англ. Анны Костиковой и Дмитрия Кралечкина. Предисловие С.П. Капицы – М.: "Дом интеллектуальной книги", 2002. – 248 с. [Электронный ресурс]. -Режим доступа: http://scep sis.ru/library/id_1052.html

13. Солнышков М.Е. Наукометрические характеристики современных научно-педагогических исследований кандидат педагогических наук Ростов-на-Дону 13.00.01 Общая педагогика, история педагогики и образования 253 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/naukometricheskie-kharakteristiki-sovremennykh-nauchno-pedagogicheskikh-issledovaniy>

14. Instructor Insights into the 10 Types of Plagiarism [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://pages.turnitin.com/plagiarism_spectrum.html

КОЗЛОВА Марія Олегівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фундаментальних економічних дисциплін Житомирського державного технологічного університету.

Стаття надійшла до редакції 09.11.2012 р.